

Det økologiske fodspor i forskellige områder, 2001.
 Kilde: *Europe 2005 - The Ecological Footprint* published by the WWF European Policy Office.

fremtidige generationers areal, som vi bruger i dag. Det beregnes jo som det areal skov, der skal til for at absorbere den CO₂, som udsendes ved afbrænding af fossile brændsler. Men arealet af skoven i Danmark er i dag så lille, at det kun absorberer under 10% af CO₂-udslippet.

Hvis det nu, som nogle forskere mener, ikke er CO₂ fra de fossile brændsler, som har hovedansvaret for klimaændringer, så vil det ikke være rimeligt at beregne de fossile brændsleres fodspor som et stort areal skov, og så er Danmarks økologiske fodspor ikke meget for stort. Skal vi så ikke bare bruge løs af den fossile energi, indtil vi har fået mere sikker viden om klimaprocesserne? Vi risikerer jo at tage u hensigtsmæssige og meget udgiftskrævende beslutninger, når vi ikke har fuld viden.

Men hvis vi ser et barn lege med en bold i vejrkanten, mens vi kommer kørende i bil med stor hastighed, så kan vi heller ikke vide, om barnet pludselig vil løbe ud på vejen efter bolden, men vi ved, at det tager tid, fra vi ser barnet løbe ud på vejen, til bilen er bremsset. Derfor nedsætter vi for en sikkerheds skyld hastigheden. På lignende vis vil det tage tid, fra vi beslutter os til at begrænse udslippet af CO₂, indtil CO₂-koncentrationen i atmosfæren bliver stabiliseret på et niveau, som forhindrer fremtidige store menneskeskabte klimaændringers uheldige konsekvenser.

Figuren til venstre viser, at FN's klimapanel vurderer, at det vil tage århundreder for CO₂-koncentrationen og temperaturen at stabilisere sig, og årtusinder for vandstanden i havene. Deres klimamo-

deller forudsiger, at selv med en udvikling hen mod en halvering af den årlige udledning frem mod år 2100, så vil atmosfærens CO₂-koncentration til den tid være 20 % større end i dag. Naturen kan altså reagere meget langsomt.

Opbygning af viden og udvikling af andre energiteknologier tager også tid. Det går heller ikke hurtigt, når mennesker på hele kloden skal tage fælles beslutninger. Kyotoaftalen om en gennemsnitlig nedsettelse af industrilandenenes CO₂-udledninger med 5,2 % fra 1990 til 2008–2012 blev vedtaget i 1997, men først i 2005 trådte den faktisk i kraft, og da uden deltagelse af USA, som alene står for 25 % af verdens CO₂. Og på trods af vedtagelsen, regner man ikke med, at Danmark vil kunne opfylde aftalen i år 2012.

Hvad er rettidig omhu i klimasagen?

Hvis man, som FN's klimapanel, tror, at CO₂ fra afbrænding af de fossile brændsler med stor sandsynlighed vil forårsage store klimaændringer, så skal også energidelen af det økologiske fodspor tages alvorligt.

Figuren ovenfor viser, at der i gennemsnit var 1,8 globale ha til rådighed for hvert menneske i verden i 2001. Men hvert menneske brugte i gennemsnit 2,2 globale ha. Der var altså et overforbrug. Da der ikke er nogle passende planeter i nærheden, hvorfra vi kan importere det manglende areal til biomasseproduktion, så betyder dette overforbrug, at vi langsomt nedbryder Jordens biokapacitet.